

Matura od 2025- język polski

TEST HISTORYCZNOLITERACKI (ĆWICZENIA)

Wydawca wyraża zgodę na kopiowanie tekstu wyłącznie na potrzeby dydaktyczne i edukacyjne Nabywcy. Rozprowadzanie i sprzedawanie produktu w całości lub we fragmentach narusza prawa autorskie.

© Aneta Antosiak i Pracownia Edukacyjno-Artystyczna Skene, 2024
ISBN 978-83-63171-57-5

WSTĘP

Zadania zostały tak przygotowane, aby sprawdzić znajomość pojęć i lektur pojawiających się w wymaganiach egzaminacyjnych (matura od 2025 roku), tylko pojedyncze wykraczają poza ten zakres (są razem pojęciami, które już pojawiały się na maturze, np. język ezopowy). Mają one różny poziom trudności, część z nich wymaga wyłącznie analizy podanych tekstów, inne z kolei – znajomości konkretnej lektury lub pojęcia, co pozwala utrwalić najważniejsze wiadomości. Część z pytań otwartych została tak przygotowana, by uczeń mógł uzasadnić różne odpowiedzi, odwołując się do podanych tekstów i znajomości lektur.

Publikacja została przygotowana zgodnie z danymi dostępnymi 1 sierpnia 2024 roku.

Zadanie 1. (0-1)

Tekst 1.

Gdy Pan Bóg uczynił ziemię i niebo, nie było jeszcze żadnego krzewu polnego na ziemi, ani żadna trawa polna jeszcze nie wzeszła - bo Pan Bóg nie zsyłał deszczu na ziemię i nie było człowieka, który by uprawiał ziemię i rów kopał w ziemi, aby w ten sposób nawadniać całą powierzchnię gleby - wtedy to Pan Bóg ulepił człowieka z prochu ziemi i tchnął w jego nozdrza tchnienie życia, wskutek czego stał się człowiek istotą żywą.

Źródło: *Księga Rodzaju*, *Biblia Tysiąclecia Online*, Poznań 2003
<https://biblia.deon.pl>

Tekst 2.

Źródło: pixabay.com

Czy powyższa grafika mogłaby być ilustracją do obrazu stworzenia człowieka we fragmencie *Księgi Rodzaju*? Uzasadnij swoją odpowiedź, odwołując się do obu tekstów kultury.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 2. (0-1)

Tekst 1.

Było kilka teorii dotyczących pochodzenia świata, istniały też różne podania o stworzeniu człowieka. Pierwszym naturalnym przekonaniem Greków było to, że człowiek powstał z ziemi. Widzieli, jak delikatne rośliny i kwiaty przebijają się przez ziemię wczesną wiosną, po ustąpieniu zimowych mrozów, i doszli do naturalnego wniosku, że człowiek również musiał wyłonić się z ziemi w podobny sposób. Tak jak dzikie rośliny i kwiaty nie potrzebował bycia uprawianym i przypominał swymi zwyczajami nieokiełznane zwierzęta polne, nie mając innego mieszkania poza tym, które natura zapewniła mu w zagłębieniach skalnych i w gęstych lasach, tak aby zwisające gałęzie chroniły go przed niekorzystnymi warunkami pogodowymi.

E.M. Berens, *The Myths and Legends of Ancient Greece and Rome*, New York 1880 (tłum. własne)

Tekst 2.

A wreszcie rzekł Bóg: «Uczyńmy człowieka na Nasz obraz, podobnego Nam. Niech panuje nad rybami morskimi, nad ptactwem powietrznym, nad bydłem, nad ziemią i nad wszystkimi zwierzętami pełzającymi po ziemi!»

Stworzył więc Bóg człowieka na swój obraz,
na obraz Boży go stworzył:
stworzył mężczyznę i niewiastę.

Po czym Bóg im błogosławił, mówiąc do nich: «Bądźcie płodni i rozmnażajcie się, abyście zaludnili ziemię i uczynili ją sobie poddaną; abyście panowali nad rybami morskimi, nad ptactwem powietrznym i nad wszystkimi zwierzętami pełzającymi po ziemi». 29 I rzekł Bóg: «Oto wam daję wszelką roślinę przynoszącą ziarno po całej ziemi i wszelkie drzewo, którego owoc ma w sobie nasienie: dla was będą one pokarmem. (...) A Bóg widział, że wszystko, co uczynił, było bardzo dobre.

I tak upłynął wieczór i poranek - dzień szósty. (...)

A zasadziwszy ogród w Eden na wschodzie, Pan Bóg umieścił tam człowieka, którego ulepił.

Źródło: *Księga Rodzaju*, *Biblia Tysiąclecia Online*, Poznań 2003
<https://biblia.deon.pl>

Podaj dwie różnice dotyczące obrazu stworzenia człowieka w przytoczonych tekstach. W odpowiedziach odwołaj się do obu tekstów.

Różnica 1.

.....

.....

.....

Różnica 2.

.....

.....

.....

Zadanie 3. (0-1)

Z czasem wszystko przemija, z czasem bieżą lata,
 Z czasem państw koniec idzie, z czasem tego świata.
 Za czasem ustaje dowcip i rozum niszczeje,
 Z czasem gładkość, uroda, udatność wiotczeje.
 Z czasem kwitnące łąki krasy postradają,
 Z czasem drzewa zielone z liścia opadają.
 Z czasem burdy¹ ustają, z czasem krwawe boje,
 Z czasem żal i serdeczne z czasem niepokoje.
 Z czasem noc dniowi, dzień zaś nocy ustępuje,
 Czasowi zgoła wszystko na świecie hołduje.
 Szczera miłość ku tobie, Anno, me kochanie,
 Wszystkim czasom na despekt² nigdy nie ustanie.

Daniel Naborowski, *Do Anny*

1. Klótnie

2. Urażenie kogoś

Czy przesłanie wiersza Daniela Naborowskiego jest zgodne z motywem vanitas, obecnym w biblijnej *Księdze Koheletha*? Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do powyższego tekstu i znanych Ci fragmentów *Księgi Koheletha*.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 4. (0-1)

Wówczas zabrał głos Sofar z Naamy i tak rzekł [do Hioba]: (...)

„Gdy będziesz miał wierne serce,
 do Niego wzniesiesz swe ręce,
 gdy odsuniesz dłonie od występku
 i nie ścierpisz grzechu w namiocie -
 to głowę podniesiesz: bez winyś;
 staniesz się mocnym: bez lęku.
 Cierpienie twoje pójdzie w niepamięć,
 jak deszcz miniony je wspomnisz. (...)
 Pełen nadziei, ufności,
 odpoczniesz bezpiecznie strzeżony.”

Źródło: *Księga Hioba, Biblia Tysiąclecia Online*, Poznań 2003
<https://biblia.deon.pl>

Czy wypowiedź Sofara jest zgodna z oceną Hioba, dotyczącą jego sytuacji? Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do znanych Ci fragmentów *Księgi Hioba*.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 5. (0-1)

O jak piękna jesteś, przyjaciółko moja,
 jakże piękna!
 Oczy twoje jak gołębicę
 za twoją zasłoną.
 Włosy twoje jak stado kóz
 falujące na górach Gileadu.
 Oczarowałaś me serce, siostró ma, oblubienico,
 oczarowałaś me serce
 jednym spojrzeniem twych oczu,
 jednym paciorkiem twych naszyjników.
 Jak piękna jest miłość twoja,
 siostró ma, oblubienico,
 o ileż słodsza jest miłość twoja od wina,
 a zapach olejków twych nad wszystkie balsamy!
 Miodem najświeższym ociekają wargi twoje, oblubienico,
 miód i mleko pod twoim językiem,
 a zapach twoich szat
 jak woń Libanu.
 Ogrodem zamkniętym jesteś, siostró ma, oblubienico,
 ogrodem zamkniętym, źródłem zapieczętowanym.

Źródło: *Pieśń nad Pieśniami*, *Biblia Tysiąclecia Online*, Poznań 2003
<https://biblia.deon.pl>

Jakie środki językowe posłużyły autorowi do wyrażenia uczuć? Podaj dwa, ilustrując każdy przykładem z tekstu.

Środek językowy 1.

Przykład z tekstu

.....